

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy w Gryficach I Wydział Cywilny w sprawie I Ns 98/14 z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w miejscowości K. przy udziale B. M. o zasiedzenie służebności przesyłu

I. stwierdził, że wnioskodawczyni (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w miejscowości K. (poprzednio: (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w miejscowości K.) nabyła z dniem 07 stycznia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomość uczestniczki B. M. stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w miejscowości P., gmina R., powiat (...), dla której Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) polegającą na korzystaniu z nieruchomości obciążonej dla celów eksploatacji, dystrybucji, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, oraz usuwaniu awarii urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej linii napowietrznej 400 kV, relacji K. - D., w ramach której znajdują się cztery konstrukcje wsporcze oraz polegającą na prawie wstępu na obciążoną nieruchomość w celu przeprowadzania tychże czynności w zakresie ograniczonym do pasa gruntu o powierzchni 2,9982 ha, zgodnie z opinią uzupełniającą biegłej geodety K. P. z dnia 30 grudnia 2016 r. z załącznikiem oraz opinią uzupełniającą biegłej geodety K. P. z dnia 21 kwietnia 2017 r. z załącznikiem, znajdującymi się na k. 831-837 oraz na k. 885-889, stanowiącymi integralną część niniejszego postanowienia;

II. stwierdził, że wnioskodawczyni (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w miejscowości K. (poprzednio: (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w miejscowości K.) nabyła z dniem 07 stycznia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomość uczestniczki B. M. stanowiącą działkę gruntu nr (...), położoną w miejscowości P., gmina R., powiat (...), dla której Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) polegającą na korzystaniu z nieruchomości obciążonej dla celów eksploatacji, dystrybucji, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, oraz usuwaniu awarii urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej linii napowietrznej 400 kV, relacji K. - D., w ramach której znajduje się jedna konstrukcja wsporcza oraz polegającą na prawie wstępu na obciążoną nieruchomość w celu przeprowadzania tychże czynności w zakresie ograniczonym do pasa gruntu o powierzchni 0,1972 ha, zgodnie z opinią uzupełniającą biegłej geodety K. P. z dnia 30 grudnia 2016 r. z załącznikiem oraz opinią uzupełniającą biegłej geodety K. P. z dnia 21 kwietnia 2017 r. z załącznikiem, znajdującymi się na k. 831-837 oraz na k. 885-889, stanowiącymi integralną część niniejszego postanowienia;

III. oddalił wniosek w pozostałym zakresie;

IV. stwierdził, że każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, w tym koszty instancji odwoławczej;

V. nakazał pobrać od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gryficach kwotę 1.927,04 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższe orzeczenie zapadło przy częściowym uwzględnieniu wniosku z dnia 2 marca 2012 r. wnioskodawczyni, która domagała się stwierdzenia, że nabyła przez zasiedzenie w roku 2006 służebności gruntowej na nieruchomościach położonych w gminie R., oznaczonych nr 18/6 oraz 22, których właścicielem była w ówczesnym czasie uczestniczka postępowania J. D., a dla których Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr (...), polegającą na: zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii energetycznej 400 kV K.- D. prawa dostępu, przechodu i przejazdu, w tym sprzętem ciężkim przez obciążoną nieruchomość - działki o numerze ewidencyjnym (...) dla właścicieli linii energetycznej oraz osób przez nich upoważnionych w celu wykonywania eksploatacji, konserwacji, naprawy modernizacyjnej, remontów oraz przeprowadzania innych napraw lub usuwania awarii linii, wymiany słupa linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV K.-D. przechodzącej przez wskazane powyżej nieruchomości. Ponadto wnioskodawczyni domagała się ustalenia obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii po 25 metrów od osi linii, w tym zakazie

wznoszenia w tym pasie budynków mieszkalnych, zakazie utrzymania w tym pasie technologicznym drzew i krzewów oraz roślinności przekraczającej 3 m wysokości, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska. Jednocześnie wnioskodawczyni sformułowała wniosek o ustalenie, że lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będzie uzgadniana z właścicielem linii elektroenergetycznej.

Powyższe postanowienie zapadło po uprzednim uchyleniu postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r. Sądu Okręgowego w Szczecinie uprzednio wydanego w sprawie postanowienia Sądu Rejonowego w Gryficach z dnia 4 lipca 2013 r., którym wniosek został oddalony z tej przyczyny, że Sąd uznał że w sprawie co najwyżej można było zasiedzieć służebność przesyłu, nie zaś służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu. Przyczyna uchylenia było stwierdzenie nieważności postępowania, gdyż sędzia sprawozdawca przeniesiona została na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Gryficach decyzją podpisaną przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Jednocześnie po uchyleniu postanowienia, wnioskodawczyni zmodyfikowała wniosek w ten sposób, że wniosła o stwierdzenie, że (...) Spółka Akcyjna nabyła przez zasiedzenie w 2006 r. służebność gruntową o treści służebności przesyłu, o treści wskazanej we wniosku, z przebiegiem zaznaczonym na mapie sporządzonej 25 kwietnia 2013 r. przez biegłego geodetę.

Sąd Rejonowy ustalił, że działki oznaczone w ewidencji gruntów numerem 22 i 18/6, położone w miejscowości P., gmina R., powiat (...), dla których Sąd Rejonowy w Gryficach, ówczesny IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w Ł., prowadził księgę wieczystą nr (...) stanowiły przedmiot własności J. D. - od 5 lutego 2003 r. do 15 stycznia 2015 r. W dniu 15 stycznia 2015 r. uczestniczka J. D. sprzedała K. R. (1) działkę (...) położoną w miejscowości P., która powstała w wyniku podziału geodezyjnego działki (...) na wskazaną działkę (...) oraz działkę nr (...). W tej samej dacie J. D. sprzedała K. R. (2) działkę gruntu nr (...) oraz działkę nr (...) położone w miejscowości P.. Działka (...) położona jest poza pasem technologicznym linii 400 kV. Dla działki (...) położonej w miejscowości P. Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). Dla działki (...) położonej w miejscowości P. Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...). W dniu 4 grudnia 2015 r. uczestnik K. R. (2) sprzedał na rzecz B. M. działki gruntu nr (...) położone w miejscowości P.. W tej samej dacie uczestniczka K. R. (1) sprzedała B. M. działkę numer (...) położoną w miejscowości P.. Obecnie właścicielem działek (...) położonych w miejscowości P., dla których Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi odpowiednio księgę wieczystą (...) oraz księgę wieczystą (...) pozostaje B. M..

Sąd wyjaśnił również, że do dnia 05 lutego 2003 r. działki nr (...) (jako powstała później w wyniku podziału działki (...)) pozostawały własnością Skarbu Państwa, który przejął je na podstawie dekretu z dnia 18 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Do 31 lipca 1992 r. działką (...) zarządzał Kombinat Państwowych Gospodarstw Leśnych w S.. Po likwidacji kombinatu zarząd nad działkami nr (...) przejęła Agencja Nieruchomości Rolnych w W., która 05 lutego 2003 r. zawarła z J. J. - D. umowę sprzedaży.

Na działce (...) (poprzednio 18/6) usytuowana była i jest linia elektroenergetyczna 400 kV, relacji K. - D., w ramach której znajdują cztery konstrukcje wsporcze podtrzymujące linię. Dwa słupy są przelotowe, oznaczone numerami 265 i 264, a dwa słupy są oporowo - narożne oznaczone numerami 262 i 263. Linia ta na działce (...) zajmujące pas gruntu o długości (...), 70 m, szerokości w skrajnych punktach od 20,50 m do 25,30 m (średnio 23,30 m) i powierzchni 2,9982 ha. Na działce (...) usytuowana była i jest linia elektroenergetyczna 400 kV, relacji K. - D., w ramach której znajduje się jedna konstrukcja wsporcza - słup przelotowy oznaczony numerem 266, który podtrzymuje dalszy odcinek linii. Linia ta na działce (...) zajmujące pas gruntu o długości 94,20 m, średniej szerokości 20,80 m i o powierzchni 0,1972 ha.

Decyzja o budowie linii elektroenergetycznej 400 kV relacji K. - D. została podjęta przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w dniu 27 kwietnia 1974 r. Dodatkowo decyzją z dnia 03 lipca 1975 r. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego zezwolił na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne oraz na zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania w związku z koniecznością budowy linii energetycznej. Budowa

linii napowietrznej 400 kV K. - D. została ukończona w 1976 r. Od chwili zakończenia jej budowy linii oraz objęcia w posiadanie linia ta była i jest eksploatowana, odbywała się za jej pośrednictwem dystrybucja energii, poddawano ją okresowym przeglądom, modernizowano - remontowano, a gdy zaistniała taka potrzeba - usuwano awarie. W imieniu wnioskodawcy urzędnicy energetyczne na działkach nr (...) eksploatowane były i są obecnie przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w P., która odpowiada za utrzymanie linii w stanie technicznym pozwalającym na bezawaryjną pracę. Pracownicy tej spółki co najmniej dwa razy do roku dokonują sprawdzeń stanu technicznego linii, podczas których dokonują oględzin, oceny stanu technicznego słupów, izolacji przewodów. Na podstawie tych oględzin (...) S.A. z siedzibą w P. zwracają się do właściciela linii- (...) S.A. w miejscowości K. o zgodę na wykonanie prac remontów, których koszty ponosi wnioskodawca. 10 lat temu dokonano modernizacji linii, która polegała na wymianie linki odgromowej. Do usuwania awarii wykorzystywany jest ciężki sprzęt: podnośniki oraz samochody. Oględziny nie wymagały i nie wymagają użycia ciężkiego sprzętu – dokonywane są przy użyciu samochodu terenowego przemieszczającego się wzdłuż linii, albo realizowane są piechotą. Podczas oględzin pracownicy (...) S.A. z siedzibą w P. wchodzi na działki nr (...) bez zgody uczestniczki postępowania.

W pewnym okresie na terenie działek (...) i wówczas 18/6, na których posadowiona jest infrastruktura elektroenergetyczna, pojawiła się uprawa pseudorobinii akacyjowej. W dniu 9 maja 2012 r. wnioskodawcy uzyskała w toku niniejszego postępowania – w trybie zabezpieczenia – zezwolenie na dokonanie wycinki wzrastających w linię drzew nasadzeń w postaci pseudorobinii akacyjowej na obszarze, na którym jest posadowiona linia elektroenergetyczna. (...) S.A. z siedzibą w P. zleciły wycinkę firmie zewnętrznej. W 2015 r. plantacja pseudorobinii akacyjowej na działkach (...) została zlikwidowana przez ówczesnych właścicieli. Aktualnie na ww. działkach nie jest uprawiana pseudorobinia akacyjowa. Od czasu powstania w 1976 r. linia elektroenergetyczna 400 kV relacji K. – D. nie zmieniła swojego przebiegu. Jest to linia o magistralnym znaczeniu. Stanowi część szyny północnej krajowego systemu energetycznego, który zasilą w energię elektryczną K. i G., a także system elektroenergetyczny Szwecji.

Sąd ustalił jak wyglądały przekształcenia po stronie wnioskodawcy na przestrzeni od momentu wybudowania linii napowietrznej 400 kV K. – D., ustalając że na podstawie poszczególnych przekształceń została wykazana ciągłość i uprawniona do stwierdzenia zasiedzenia jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K..

W tak ustalonym stanie faktycznym wniosek został uznany za częściowo zasadny. Sąd wyjaśnił, że od 3 sierpnia 2008 r. w systemie prawnym funkcjonuje ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności przesyłu. Sąd wskazał, że do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia stosuje się przepisy o zasiedzeniu nieruchomości, co oznacza że nabycie służebności przesyłu może nastąpić po upływie dwudziestoletniego okresu korzystania z rzeczy w dobrej wierze oraz trzydziestoletniego okresu korzystania z rzeczy w przypadku złej wiary (art. 172 k.c.). Jednocześnie Sąd zwrócił uwagę, że przepis art. 176 k.c. zakłada, iż zaliczenie posiadania poprzednika jest możliwe, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Podkreślone zostało również, że do dnia 30 września 1990 r. niemożliwe było nabycie prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa w drodze zasiedzenia.

W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie wykazało, iż nieruchomości stanowiące działki gruntu 18/8 (uprzednio 18/6) i 22, położone w miejscowości P., gmina R., powiat (...), dla których Sąd Rejonowy w Łobzie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste o numerach odpowiednio (...) i (...) do dnia 05 lutego 2003 r. stanowiły własność Skarbu Państwa.

Sąd wskazał, że elementy infrastruktury elektroenergetycznej wniesionej na działkach numer (...) (wydzieloną z działki (...)) i numer 22 są widoczne, jako że jest to linia napowietrzna z konstrukcją wsporczą. Linia ta od momentu wybudowania jest linią czynną i korzystanie z urządzeń przesyłowych sprowadzało się (i nadal się sprowadza) do dokonywania dystrybucji energii elektrycznej, eksploatacji, kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwania awarii, wymianie urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej. Urządzenia te eksploatowane były i są obecnie przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w P., która odpowiada za utrzymanie linii w stanie technicznym pozwalającym na bezawaryjną pracę. Pracownicy tej spółki co najmniej dwa razy do roku dokonują sprawdzeń stanu technicznego linii, podczas których dokonują oględzin, oceny stanu technicznego słupów, izolacji przewodów. Na podstawie tych oględzin (...) S.A. z siedzibą w P. zwracają się do właściciela linii- (...) S.A. w miejscowości K. o zgodę

na wykonanie prac remontów, których koszty ponosi wnioskodawca. Do usuwania awarii wykorzystywany jest ciężki sprzęt: podnośniki oraz samochody. Natomiast oględziny takiego sprzętu nie wymagają.

Sąd podkreślił, że brak jest podstaw do przyjęcia, aby na przestrzeni lat poprzednicy prawni wnioskodawczyni, bądź też ona sama, zobowiązywali właścicieli działek na których posadowiona jest infrastruktura elektroenergetyczna do powstrzymywania się od uprawiania gruntów i wznoszenia budowli oraz utrzymywania roślinności przekraczającej 3 metry wysokości - pod liniami, obok słupów oraz w odległości po 25 metrów od osi linii. Brak jest też podstaw do przyjęcia, że w okresie poprzedzającym zainicjowanie postępowania w niniejszej sprawie – wnioskodawczyni lub jej poprzednicy prawni dokonywali wycinki plantacji pseudorobinii akacyjowej. Sąd wyjaśnił, że taka wycinka miała miejsce jednorazowo na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu, przy czym nastąpiło to już po upływie okresu zasiedzenia i tym samym brak jest podstaw do twierdzenia, że stanowiła ona czynność związaną z faktycznym korzystaniem przez wnioskodawczynię z działek uczestniczki w trakcie bieżącego okresu zasiedzenia.

Sąd ustalił, że objęcie w posiadanie nastąpiło w dobrej wierze, za czym przemawiała pozytywna wiedza przedsiębiorstwa przesyłowego, które swoje czynności wykonywało w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa oraz na nieruchomości Skarbu Państwa. W terminach objęcia służebności w posiadanie, poprzednicy prawni wnioskodawczyni (osoby wchodzące w skład organów przedsiębiorstw państwowych) pozostawali w usprawiedliwionym przekonaniu, iż posiadanie służebności odpowiadającej aktualnej treści służebności przesyłu jest posiadaniem wykonywanym z poszanowaniem prawa właściciela nieruchomości, na których znajdowały się urządzenia infrastruktury energetycznej. Istotnym z punktu widzenia uzyskania przez poprzednika prawnego wnioskodawczyni posiadania omawianych nieruchomości w dobrej wierze, jest też fakt, że budowa linii K. – D. w latach siedemdziesiątych przeprowadzana była na gruncie państwowym przez przedsiębiorstwo państwowe, zaś po jej wzniesieniu pozostawała w dyspozycji tego przedsiębiorstwa. W dacie wzniesienia linii Skarb Państwa - ówczesny właściciel nieruchomości oraz jednocześnie inwestor i właściciel linii - godził się na zajęcie swoich nieruchomości w zakresie niezbędnym do wzniesienia urządzeń i późniejszej ich eksploatacji. Z chwilą nabycia odrębnej od Skarbu Państwa własności ("uwłaszczenia") przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w S. niewątpliwie powinno mieć świadomość, że grunty, nad którymi przebiega linia nie są jego własnością, co nie jest jednak tożsame z wiedzą o braku uprawnienia do korzystania z tych gruntów w dotychczasowym zakresie. Jednocześnie Sąd wskazał na regulację art. 7 k.c. i doszedł do przekonania, że nie doszło do obalenia domniemania dobrej wiary. Stąd wystarczającym dla zasiedzenia służebności przesyłu przez wnioskodawczynię był na płaszczyźnie przedmiotowej sprawy okres 20 letni.

Dalej Sąd wyjaśnił, że możliwość zasiedzenia służebności w stosunku do nieruchomości Skarbu Państwa do czasu uchylecia art. 128 k.c. była wykluczona wobec obowiązującej zasady jednolitej własności państwowej. Dopiero z dniem 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe uzyskały możliwość posiadania we własnym imieniu nieruchomości państwowych. Jednocześnie Sąd wskazał, że dopiero z dniem 1 października 1990 r. został uchylony art. 177 k.c., co skutkowało powstaniem możliwości zasiedzenia nieruchomości Skarbu Państwa. Sąd wyjaśnił także, że uwłaszczenie innych składników majątkowych (w tym infrastruktury elektroenergetycznej) nastąpiło mocą ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6), a więc z dniem 7 stycznia 1991 r. i dopiero ta data jest miarodajna dla rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia w niniejszej sprawie. Z tą bowiem datą dotychczasowe przedsiębiorstwa państwowe stały się w pełni odrębnymi podmiotami i mogły nabywać prawa we własnym imieniu i na własny rachunek.

Sąd analizował również sprawę pod kątem przeniesienia posiadania służebności, mając na uwadze regulację art. 176 k.c. i możliwość doliczenia okresu posiadania poprzednika.

Sąd uznał, iż początek biegu terminu zasiedzenia służebności przesyłu należy liczyć od dnia 7 stycznia 1991 r. Przy uwzględnieniu 20 letniego okresu niezbędnego dla stwierdzenia zasiedzenia, zasiedzenia służebności przesyłu nastąpiło z dniem 7 stycznia 2011 r. na rzecz wnioskodawczyni, która wówczas nosiła nazwę (...) S.A. z siedzibą w miejscowości K.. Sąd oparł się na opinii uzupełniającej biegłej geodety K. P. z dnia 30 grudnia 2016 r. z załącznikiem oraz opinii uzupełniającej biegłej geodety K. P. z dnia 21 kwietnia 2017 r. z załącznikiem, znajdującymi się na k. 831-837 oraz na k. 885-889.

Sąd miał na uwadze zastrzeżenia wyartykułowane przez wnioskodawczynię dotyczące zwłaszcza pasa służebności przesyłu, który został w jej ocenie wyznaczony zbyt wąsko – ograniczony szerokością przewodów. Wnioskodawczyni utrzymywała, że pas ten winien wynosić 80 m (po 20 m od osi linii z każdej ze storn). Ponadto wnioskodawczyni wskazywała, że niezależnie od tego, czy postępowanie dotyczy zasiedzenia służebności przesyłu, czy też jej ustanowienia winno się brać pod uwagę przy wyznaczeniu pasa służebności dopuszczalne normy hałasu, pola elektromagnetycznego. Wnioskodawczyni podkreśliła, że w okresie zasiedzenia w pasie o szerokości 80 m wzdłuż linii dochodziło do emisji pola elektromagnetycznego i hałasu, co stanowi o tym, że w taki zakresie wnioskodawczyni korzystała z nieruchomości uczestniczki. Sąd nie podzielił zaprezentowanych zapatrywań, wskazując, że przy zasiedzeniu służebności bada czynności, które podmiot ubiegający się o stwierdzenie zasiedzenia wykonywał, natomiast poza zakresem zainteresowania Sądu pozostaje bierne zachowanie polegające na konieczności znoszenia oddziaływania elektroenergetycznego. Stąd zakres zasiedzenia wyznaczony jest zakresem faktycznego i czynnego wykonywania służebności, który zasadniczo uzależniony jest od szerokości skrajnych punktów linii. Sąd wskazał nadto, że zakres służebności z uwagi na szerokość (rozstaw skrajnych punktów linii) w największym punkcie wynosi aż 20,50 m i jest to szerokość wystarczająca do wykonywania służebności nawet przy użyciu ciężkiego sprzętu. Sąd wskazał również, że strefy ochronne i strefy oddziaływania linii, co do których wnioskodawczyni twierdzi, że wpisują się w prawo służebności, mogą być brane pod uwagę wyłącznie przy ustanawianiu służebności przesyłu za wynagrodzeniem. Z tej przyczyny wniosek dalej idący został przez Sąd oddalony.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd oparł na przepisie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła wnioskodawczyni zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie:

- art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 352 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. poprzez ich niezastosowanie i brak przyjęcia, że wnioskodawczyni nabyła w drodze zasiedzenia służebność przesyłu w strefie o szerokości 80 metrów ze środkiem na osi linii w sytuacji ciągłego władania nieruchomością uczestniczki postępowania w sposób odpowiadający służebności gruntowej a następnie służebności przesyłu zgodnie z art. 336 w zw. z art. 305 1 k.c.

- art. 285 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. poprzez uznanie, że służebność przesyłu nie obejmuje swoim zakresem obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 80 metrów (2 x 40 metrów po każdej stronie osi linii), w tym zakazu wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazu utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, tj. obowiązku powstrzymywania się przez właścicieli nieruchomości od pewnych czynności (obowiązku „nieczynienia”, a zatem tzw. służebności biernej):

- art. 292 k.c. w zw. z art. 305¹ k.c. oraz art. 305⁴ k.c. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu/służebność przesyłu nabyta w drodze zasiedzenia nie może obejmować obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 80 metrów, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska;

- art. 233 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, iż nie został wykazany zakres służebności,

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu/służebność przesyłu nabyta w drodze zasiedzenia nie może obejmować obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 80 metrów (2 x 40 metrów po każdej stronie osi linii, w tym zakazie wznoszenia w pasie

technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej dopuszczalną wysokość, a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, i w związku z tym oddalenie wniosku o sporządzenie przez biegłego opinii uzupełniającej na okoliczność ustalenia przebiegu linii energetycznej oraz zakresu służebności oraz sporządzenia mapy przedmiotowej nieruchomości z zaznaczonym przebiegiem linii energetycznej i odpowiednim pasem technologicznym o szerokości 80 m ze środkiem na osi linii,

- art. 520 § 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że brak było podstaw do obciążenia uczestniczki postępowania kosztami postępowania.

Wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu, poprzez:

- stwierdzenie, że wnioskodawczym nabyła z dniem 7 stycznia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu na nieruchomości oznaczonej nr 18/8, położonej w miejscowości P., gmina R., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Łobzie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), polegającą na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii energetycznej 400 kV relacji K. - D. nieodpłatnego prawa dostępu, przechodu i przejazdu przez obciążoną nieruchomość w celu wykonywania eksploatacji konserwacji, remontów oraz przeprowadzania innych napraw oraz wymiany słupów linii energetycznej, przewodów linii lub innych niezbędnych elementów linii energetycznej 40 kV relacji K.-D. przechodzących przez tą nieruchomość oraz eksploatacji przedmiotowej linii elektroenergetycznej w pasie technologicznym o szerokości 80 m (2x40 m po każdej stronie linii, licząc od jej osi), oraz na obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii po 40 m od osi linii w tym zakazie wnoszenia w tym pasie budynków mieszkalnych, zakazie utrzymywania w tym pasie technologicznym drzew i krzewów oraz roślinności przekraczającej 3 m wysokości, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska;

- stwierdzenie, że wnioskodawczym nabyła z dniem 7 stycznia 2011 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu na nieruchomości oznaczonej nr 22, położonej w m. P., gmina R., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Łobzie prowadzi księgę Wieczystą KW nr (...), polegającą na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii energetycznej 400 kV relacji K. - D. nieodpłatnego prawa dostępu, przechodu i przejazdu przez obciążoną nieruchomość w celu wykonywania eksploatacji, konserwacji, remontów oraz przeprowadzania innych napraw oraz wymiany słupów linii energetycznej, przewodów linii lub innych niezbędnych elementów linii energetycznej 40 kV relacji K.-D. przechodzących przez tą nieruchomość oraz eksploatacji przedmiotowej linii elektroenergetycznej w pasie technologicznym o szerokości 80 m (2x40 m po każdej stronie linii, licząc od jej osi), oraz na obowiązku znoszenia przez właścicieli nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii po 40 m od osi linii w tym zakazie wnoszenia w tym pasie budynków mieszkalnych, zakazie utrzymania w tym pasie technologicznym drzew i krzewów oraz roślinności przekraczającej 3 m wysokości, a także korzystaniu z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska;

Wnioskodawczyni wniosła także o zasądzenie od uczestniczki postępowania na jej rzecz kosztów postępowania przed pierwszą i drugą instancją, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jako ewentualny został zgłoszony wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie Sądowi Rejonowemu sprawy do ponownego rozpoznania,

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawczyni podniosła, że Sąd Rejonowy w Gryficach wydając zaskarżone postanowienie zupełnie pominął okoliczność, że linia elektroenergetyczna jest urządzeniem o takich właściwościach fizycznych, które znacząco oddziałują na środowisko. W konsekwencji strefa wykonywania służebności jest szersza aniżeli przebieg linii. Przytaczając właściwe przepisy regulujące służebność wskazała, że celem służebności jest

umożliwienie właściwego korzystania z urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa przesyłowego, usytuowanych na nieruchomości obciążonej stanowiącej własność osoby trzeciej. Korzystanie to polega na bieżącej eksploatacji urządzeń, dokonywaniu kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwaniu awarii, wymianie urządzeń, a także na podejmowaniu przez właściciela urządzeń czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej negatywny wpływ na trwałość i prawidłowe użytkowanie linii energetycznej w strefie ochronnej/pasie technologicznym sieci. Realizacja tego celu możliwa jest poprzez używanie nieruchomości dla zamontowania urządzeń i dostępu do nich w razie potrzeby oraz wykonania niezbędnych czynności. Wymaga to z kolei oznaczenia zakresu przestrzennego nieruchomości koniecznego do podejmowania tych działań.

Apelująca podniosła, że w orzecznictwie zwraca się uwagę na to, że treść służebności powinna być skonkretyzowana przez uszczegółowienie działań odpowiadających specyfice przedsiębiorstwa, rodzajowi i umiejscowieniu urządzeń przesyłowych, obecnego sposobu ich wykorzystywania, działań przyszłych, mieszczących się w granicach prawidłowego gospodarowania oraz przewidywanych potrzeb.

Dalej podkreśliła, że przestrzeń koniecznej nieruchomości musi być oznaczona ponieważ w jej obrębie właściciel nie może podejmować działań, które utrudniłyby lub uniemożliwiły wykonywanie służebności. Wskazane jest zatem jednoznaczne oznaczenie usytuowania służebności, która jako ograniczone prawo rzeczowe podlega wpisowi do księgi wieczystej.

Według wnioskodawczyni dla wykonywania tak określonej służebności przesyłu niezbędne jest zachowanie 80-metrowej strefy ze środkiem na osi linii, w której to strefie obowiązują także określone obowiązki i zakazy dla każdorazowego właściciela nieruchomości, bez respektowania których nie będzie możliwe prawidłowe funkcjonowanie sieci i wykonywanie służebności przez przedsiębiorcę.

Dalej zostało podniesione, że linia elektroenergetyczna najwyższych napięć (NN) jest obiektem budowlanym, który składa się ze słupów i rozwieszonych pomiędzy nimi symetrycznie wiązek przewodów. Zważywszy na jednolite na całej trasie linii rozmieszczenie przewodów oraz ich kluczowy wpływ na możliwość lokalizacji infrastruktury w jej otoczeniu, spółka (...) S.A., która była inicjatorką niniejszego postępowania, ustaliła jednorodne co do szerokości parametry pasa technologicznego linii NN. Jako pas technologiczny linii NN należy rozumieć obszar, w którym występują ograniczenia technologiczne i środowiskowe związane ze swobodnym zagospodarowaniem nieruchomości, związane z obecnością linii. Przy liniach elektroenergetycznych 400 kV wynosi on 80 m (2 x 40 m od osi linii). Ów pas technologiczny ma zabezpieczać potrzeby eksploatacji linii NN, zapewniając właścicielowi możliwość prawidłowego korzystania z tych linii, w tym prowadzenia odpowiednich zabiegów modernizacyjnych, remontowych oraz eksploatacyjnych (konserwacji, naprawy, wymiany elementów, usuwania awarii) w celu utrzymania ich w należytej sprawności zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania linii, ludzi i infrastruktury znajdujących się w jej sąsiedztwie.

W zakresie emisji pola elektromagnetycznego linia powinna spełniać wymagania podane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r, w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Z jego przepisów wynika, że dla miejsc dostępnych dla ludzi, dopuszczalny poziom składowej elektrycznej wynosi 10 kV/m, zaś wartość składowej magnetycznej wynosi 60 A/m. Natomiast dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w przedmiotowym rozporządzeniu ustalono odpowiednio 1 kV/m i 60 A/m jako dopuszczalne wartości składowej elektrycznej oraz składowej magnetycznej.

Z tej przyczyny zdaniem apelującej przy ustalaniu szerokości pasów technologicznych należy uwzględnić zasięg oddziaływania pola elektrycznego. Oddziaływanie pola magnetycznego nie ma wpływu na szerokość pasa technologicznego linii. Wynika to z faktu, że zachowanie wymaganych odstępów izolacyjnych przewodów fazowych od ziemi gwarantuje jednocześnie ograniczenie składowej magnetycznej do wartości mniejszej niż wartość dopuszczalna.

Pod linią napowietrzną najwyższych napięć występują natomiast obszary, na których składowa elektryczna przekracza 1 kV, czyli wartość dopuszczalną dla terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zasięg tego obszaru jest zmienny wzdłuż

linii, (głównie ze względu na zmienną wysokość przewodów nad ziemią. Według wnioskodawczynie w celu zapewnienia spełnienia wymagań dotyczących pola elektromagnetycznego w wyniku zmian sposobu zagospodarowania terenu w otoczeniu linii przyjęto pas technologiczny dla linii 400 kV o szerokości 80 m.

Ograniczenia zabudowy i zagospodarowania terenu w najbliższym otoczeniu linii wynikają z norm dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.

Dalej skarżąca podniosła, że przebieg linii wprowadza ograniczenia w sposobie użytkowania nieruchomości w najbliższym sąsiedztwie linii. Przede wszystkim zaś norma zabrania krzyżować budynki mieszkalne, szkoły, budynki użyteczności publicznej, w których na stałe mogą przebywać ludzie, z liniami o napięciu 400 kV.

Podsumowując apelująca wskazała, że mając na uwadze, że istniejące linie 400 kV wymagały i wymagać będą w przyszłości przeprowadzenia odpowiednich zabiegów eksploatacyjnych i modernizacyjnych (konserwacji, naprawy, modernizacji, usuwania awarii, wymiany elementów jak również zmiany konfiguracji słupów i przewodów), a także mają spełniać wymagania przewidziane dla linii elektroenergetycznych przez obowiązujące przepisy prawa i normy (co wynika z ograniczeń opisanych powyżej) dla określenia szerokości pasa technologicznego przyjęto najgorsze warunki i przyjęto jego szerokość równą 80 m (2 x 40 m od osi linii). Pas technologiczny o przyjętej szerokości, uwzględnia wymagania mające wpływ na sposób zagospodarowania nieruchomości przez które przebiega linia oraz zmiany konstrukcji linii (technologiczne jak i środowiskowe). Przyjęte rozwiązanie gwarantuje, że wymagania norm i przepisów prawa dot. linii NN będą spełnione w sytuacjach zmiany sposobu zagospodarowania nieruchomości w otoczeniu linii elektroenergetycznej lub przebudowy linii.

Zdaniem apelującej wskazana przez nią strefa wykonywania służebności przesyłu/służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, jak również obowiązki i zakazy obowiązujące właścicieli nieruchomości, jedynie pośrednio wynika z obecnie obowiązujących przepisów. Szerokość takiej strefy została ustalona przez wnioskodawczynię i jej poprzedników prawnych w oparciu o wieloletnie doświadczenie i z uwzględnieniem przepisów obowiązujących na całej przestrzeni lat (w tym również z uwzględnieniem norm, które z różnych powodów utraciły moc obowiązującą, a nowe nie zostały uchwalone, ale z uwagi na doniosłość zagadnień przez nie regulowanych stosowane są nadal przez środowisko elektroenergetyków).

Wnioskodawczynie nadmieniała, że posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb, tak jak ma to właśnie miejsce w przypadku służebności przesyłu .

Według wnioskodawczynie przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Treść służebności gruntowej, która została nabyta przez zasiedzenie jest wyznaczana przez zakres faktycznego korzystania z trwałych i widocznych urządzeń znajdujących się na nieruchomości obciążonej przez czas potrzebny do nabycia służebności przez zasiedzenie (por. K. Zaradkiewicz, [w:] Pietrzykowski, Komentarz 2013.1.1. art. 292 k.c., Nb 6) i tym samym według apelującej nie można w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia służebności stosować tak rygorystycznego podejścia jakie obowiązuje w sprawach o stwierdzenie zasiedzenia prawa własności.

Podkreślone zostało ponownie, że linia elektroenergetyczna, szczególnie wysokiego napięcia, jest urządzeniem szczególnie oddziałującym na środowisko i strefa wykonywania służebności dla takiego urządzenia zawsze więc będzie rozciągać nie tylko na przestrzeń bezpośrednio/fizycznie zajmowaną przez urządzenie, ale także i na strefę nad, pod i wokół sieci przesyłowej. Pas wykonywania służebności musi więc zostać określony w taki sposób aby zapewnić możliwość prawidłowego korzystania z urządzeń i zapewnić ich prawidłową eksploatację. (...) o szerokości wyznaczonej przez skrajne przewody linii według apelującej zadania tego nie spełnia.

Odnosząc te uwagi do przedmiotowej sprawy apelująca wskazała, że poza sporem była okoliczność czy wnioskodawczynię oraz jej poprzedników prawnych należało uznać za posiadaczy służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, a następnie wprost służebności przesyłu. Nie budziła wątpliwości stron także treść takiej służebności, a tym samym nie było podstaw do oddalenia wniosku w zakresie dotyczącym

wykonywania służebności poza pasem wyznaczonym skrajnymi przewodami linii, a także do braku orzekania w zakresie obowiązków i zakazów właścicieli nieruchomości.

W związku z powyższym niewątpliwie należy stwierdzić, iż wniosek o stwierdzenie zasiedzenia podlegał także uwzględnieniu w zakresie wykraczającym poza szerokość skrajnego rozstawu linii oraz w zakresie obejmującym nakaz znoszenia przez właścicieli nieruchomości obciążonej.

W tym kontekście zdaniem apelującej Sąd niezasadnie oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego, w której zostałyby wyznaczony pas o szerokości 80 m ze środkiem na osi linii; opinia taka była konieczna i wniosek o jej przeprowadzenie zostało ponowiony.

Dalej apelująca nadmieniła, że w jej ocenie nie zachodzi przesłanka do uchylecia postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, jako że Sąd II instancji nie musi przeprowadzać całego postępowania dowodowego; wszelkie dowody zostały bowiem już w sprawie zgromadzone - tylko interpretacja materiału dowodowego została dokonana w sposób niewłaściwy i materiał dowodowy wymaga uzupełnienia tylko w zakresie wykreślenia zasiedzanej służebności o szerokości 80 m na mapie.

Zdaniem apelującej Sąd nieprawidłowo rozstrzygnął o kosztach postępowania, stosując regułę określoną w art. 520 § 1 k.p.c. Wyjaśniła, że określona w art. 520 § 1 k.p.c. zasada nie doznaje wyjątków, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub chociaż nie są w równym stopniu zainteresowani, ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu, jeżeli strona działa bez adwokata lub radcy prawnego (art. 109 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) orzec stosownie do reguł określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c., dla zastosowania których istotne jest stwierdzenie, czy między uczestnikami postępowania w danej sprawie zachodzi sprzeczność interesów i czy są oni w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania. W postępowaniu nieprocesowym, w tym o stwierdzenie zasiedzenia służebności interesy uczestników mogą być sprzeczne; w sprawach tych powstaje wyraźna kontradycja co do oczekiwanego wyniku sprawy, gdyż wnioskodawca oczekuje uwzględnienia wniosku, a będący w opozycji uczestnik jego oddalenia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1959 r., 2 CR 859/58, OSN 1961, nr 2, poz. 45, oraz postanowienie SN z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10). Według skarżącej w tym postępowaniu interesy stron były wyraźnie sprzeczne i zostały spełnione przesłanki do obciążenia uczestniczki kosztami postępowania jako strony przegrywającej w myśl przepisów zawartych w art. 520 § 2 i 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w zakresie, w jakim wnioskodawczyni zakwestionowała rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I i II postanowienia, podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 373 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli powinna zostać odrzucona przez sąd pierwszej instancji, albowiem została wniesiona po terminie, nie zostało opłacona, nie uzupełniono w terminie jej braków, albo, gdy była ona niedopuszczalna z innych przyczyn (art. 370 k.p.c.). Należy wskazać, że kwestia dopuszczalności apelacji obejmuje dopuszczalność pod względem przedmiotowym, tj. odpowiedź na pytanie, czy dane orzeczenie w ogóle podlega zaskarżeniu apelacją, oraz dopuszczalność pod względem podmiotowym, która z kolei obejmuje ocenę legitymacji formalnej skarżącego do wniesienia omawianego środka odwoławczego. Zasadniczo legitymację formalną do zaskarżenia orzeczenia rozstrzygającego sprawę ma strona, którą można uznać za pokrzywdzoną tym orzeczeniem, a więc mającą interes w jego zaskarżeniu (gravamen).

W wywiezionej apelacji skarżąca w sposób niebudzący wątpliwości wskazywała, że zaskarża postanowienie Sądu Rejonowego w całości. Również we wnioskach apelacji skarżąca wyraźnie zaznaczyła, że kwestionuje postanowienie w całości. Na rozprawie apelacyjnej stanowiska swojego nie zmieniła.

Zaskarżone zostały m.in. rozstrzygnięcia, w którym Sąd częściowo uwzględnił wniosek na rzecz wnioskodawczynie tj. w zakresie w jakim zostało stwierdzone zasiedzenie służebności przesyłu. W tym zakresie orzeczenie jest korzystane dla wnioskodawczynie.

Po stronie wnioskodawczynie nie występuje zatem w tym elemencie rozstrzygnięcia (punkt I i II postanowienia) pokrzywdzenie, którego stwierdzenie stanowi przesłankę dopuszczalności środka zaskarżenia, jak przyjął to Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 maja 2014 roku, III CZP 88/13, wpisanej do księgi zasad prawnych. Zatem brak gravamen uzasadniał odrzucenie apelacji wnioskodawczynie w zakresie punktu I i II postanowienia. We wskazanej uchwale Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że pojęcie gravamen i interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia nie są tożsame. Zachodzi pomiędzy nimi jednak ścisły związek, bowiem pokrzywdzenie orzeczeniem istotnie warunkuje interes prawny w jego zaskarżeniu. Natomiast gravamen pozostaje w związku kwestią prawomocności materialnej zaskarżonego orzeczenia, albowiem w zależności od określenia zakresu tego pojęcia, różnie może być definiowane pokrzywdzenie orzeczeniem. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe rozważania mają wymiar uniwersalny i znajdują zastosowanie także w niniejszej sprawie. Wyjaśnił bowiem, iż, „Należy (...) odrzucić zapatrywanie, że pokrzywdzenie występuje także wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest wprawdzie zgodne z żądaniem skarżącego, jednakże nie zapewnia mu wszystkich możliwych korzyści, mimo użycia właściwego środka procesowego, lub nie jest zgodne z obowiązującymi przepisami, przez co podważa jego stabilność. Pogląd ten jest oparty na koncepcji gravaminis w ujęciu szerokim, prezentowanym w okresie obowiązywania tzw. prawdy obiektywnej, a także nieznanym uzasadnieniu uznaniu, że pokrzywdzenie jest funkcją orzeczenia dotkniętego wadami, a ponadto wynika z nietrafionego założenia, iż z prawomocności materialnej orzeczenia korzysta nie tylko jego sentencja, ale także motywy rozstrzygnięcia przytoczone w uzasadnieniu”. Pogląd ten Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i tym samym apelację wnioskodawczynie w odniesieniu do punktów I i II postanowienia Sądu Rejonowego należało po myśli art. 373 i art. 370 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucić, o czym orzeczono w punkcie 1. postanowienia.

W pozostałym zakresie apelacja wnioskodawczynie nie była zasadna.

Koncentrowała się ona wyłącznie na zakresie służebności uzyskanej w drodze orzeczenia Sądu I instancji i stwierdzonych uprawnień przysługujących z tego tytułu przedsiębiorcy przesyłowemu.

Wszystkie podniesione w tej mierze zarzuty, zarówno dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 292 k.c., 172 k.c., 352 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c., 285 § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c., 292 i (...) k.c.), jak i procesowego w zakresie oceny dowodów oraz prowadzenia postępowania dowodowego, w zakresie w jakim Sąd oddalił wnioski dowodowe wnioskodawcy o dopuszczenie uzupełniającej opinii geodety w celu wyznaczenia strefy oddziaływania sieci na 80 metrów i opinii elektroenergetyka na okoliczność ustalenia terenu umożliwiającego eksploatację, naprawy i modernizację, remonty, przeglądy i usuwanie awarii linii, nie były zasadne.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, ponieważ prawidłowość zastosowania prawa materialnego może być rozważana dopiero po stwierdzeniu, że w toku właściwie przeprowadzonego postępowania dokonano ustaleń, zezwalających na zastosowanie norm prawa materialnego.

Konieczność przeprowadzenia dowodu w sprawie jest determinowana wykazaniem faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Nie sposób czynić Sądowi I instancji zarzutu, że odmawiając powołania biegłego, czy przeprowadzenia opinii wnioskowanych przez apelującą naruszył art. 227 k.p.c. Nadmienić wypada, że zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Selekcji tych faktów dokonuje sąd mając na względzie przedmiot postępowania, a ściślej przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w rozpoznawanej sprawie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 1990 r., IV CR 236/90 i z dnia 27 stycznia 2011 r., I CSK 237/10; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., I CKN 975/98; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 683/97; a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2011 r., I ACa 153/11). To zatem sąd ocenia jakie fakty mają „zdatność” dowodową, a więc jakie okoliczności

winy być przedmiotem dowodzenia w konkretnej sprawie przedstawionej do rozstrzygnięcia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 683/97). Zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. może być skutecznie podniesiony tylko wówczas gdy strona wykaże, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie (co mogło mieć wpływ na jej wynik), albo gdy odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, że są one pozbawione takiego charakteru (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., II PK 47/08).

W świetle powyższego brak wątpliwości co do tego, że decyzja Sądu Rejonowego w przedmiocie wskazanego wniosku dowodowego była uprawniona i słuszna, a wynikała z poglądu dotyczącego zakresu zasiedzenia służebności przesyłu i stwierdzonych przez Sąd I instancji, w toku postępowania dowodowego, aktów wykonywania tej służebności przez wnioskodawczynię.

W tym zakresie został sformułowany przez wnioskodawczynię zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który nie jest trafny. Jest on w istocie zarzutem przeciwko ocenie prawnej dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, zdaniem skarżącej błędnej. Tymczasem dla skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. koniecznym jest wykazanie przez skarżącą konkretnych zasad (logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego, całokształtu zebranego materiału dowodowego, przeprowadzenia określonych dowodów niezgodnie z zasadami procedury cywilnej, na przykład niezgodnie z zasadą bezpośredniości) lub przepisów, które sąd naruszył przy ocenie określonych dowodów (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, z dnia 13 października 2004 r., III CK 245/04). Takie zaś zarzuty w sprawie niniejszej nie zostały postawione. Skarżąca, jak wynika z uzasadnienia apelacji, nie tyle kwestionuje ocenę dowodów w sprawie przeprowadzonych co brak wyprowadzenia w oparciu o te dowody właściwej jego zdaniem oceny prawnej. Generalnie zarzuty skarżącej w tym zakresie sprowadzają się do forsowania własnej, korzystnej dla apelującej, oceny stanu faktycznego. W świetle zaś utrwalonych poglądów judykatury i piśmiennictwa nie jest wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd pierwszej instancji.

Apelacja wnioskodawczyni nie wykazała uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Wbrew twierdzeniom apelującej w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami i oceną prawną Sądu pierwszej instancji. Wyraz tej oceny Sądu Rejonowego znalazł się w motywach uzasadnienia orzeczenia.

Zauważyć przy tym należy, że apelująca ów zarzut sformułowała bez odniesienia się do poszczególnych dowodów, wskazując jedynie że sąd uznał, że nie został wykazany zakres służebności. Natomiast Sąd uznał, że zakres służebności został wykazany w zakresie posadowienia i rozpiętości linii przesyłowych, natomiast nie jak tego domagała się wnioskodawczyni, w zakresie oddziaływania linii przesyłowe (po 40 metrów od osi sieci).

Jak już podkreślono, postawienie zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające natomiast przekonanie strony o innej niż przyjął sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 listopada 2012 r., sygn. akt I ACa 1033/12). W kontekście tego zarzutu pamiętać należy, że na sądzie ciąży obowiązek wyciągnięcia w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wniosków logicznie poprawnych, zaś w zakresie oceny zgromadzonego materiału dowodowego ustawodawca przyznał sądowi swobodę, pod warunkiem, że ocena ta nie jest jednak sprzeczna ze wskazaniami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego. Co więcej, ocena taka pozostaje pod ochroną przepisu statuującego zasadę swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby na podstawie tego materiału dowodowego można by było budować wnioski odmienne. Zatem jedynie w sytuacji, kiedy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza

poza schematy logiki formalnej albo przeczy zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to tylko wtedy przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, LEX nr 56906). Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95). Zdaniem Sądu Odwoławczego w realiach niniejszej sprawy nie sposób uznać, że dokonana w niniejszej sprawie ocena materiału dowodowego była sprzeczna z zasadami logiki, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, a poczynione ustalenia faktyczne nie znajdowały logicznego uzasadnienia w zgromadzonym materiale dowodowym. Co więcej apelujący ograniczył się wyłącznie do sformułowania tego zarzutu, bez precyzyjnego wskazania, które dowody zostały nieprawidłowo ocenione. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż Sąd Rejonowy w sposób wnikliwy i rzetelny zgromadził materiał dowodowy niezbędny dla potrzeb rozstrzygnięcia sprawy, dokonał jego trafnej i szczegółowej oceny oraz poczynił na jego podstawie poprawne ustalenia faktyczne. Tym samym ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny Sąd Okręgowy przyjął za własny, bowiem wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom art. 233 k.p.c.

Apelacja wnioskodawczyni bazuje wyłącznie na stwierdzeniu, że do naruszenia art. 233 k.p.c. doszło poprzez uznanie, iż nie został wykazany zakres służebności. Już pomijając lakoniczność zarzutu wyjaśnić należy, że służebność jako prawo rzeczowe obciąża całą nieruchomość jako jedną rzecz, nie oznacza, że uprawnienia będące jej treścią muszą i mogą być wykonywane na całej rzeczy. Z reguły bowiem dotyczą one tylko jakiejś części obciążonej nieruchomości. Służebność przesyłu może powstać na podstawie umowy, orzeczenia sądu oraz przez zasiedzenie. Według art. 305¹ k.c. obciążenie nieruchomości służebnością przesyłu wiąże się przyznaniem przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., na tej nieruchomości prawa polegającego na korzystaniu z niej w oznaczonym zakresie, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Przepisy o służebnościach gruntowych mają do służebności przesyłu tylko odpowiednie zastosowanie.

Zgodnie z dyspozycją art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Przepis art. 292 k.c., zgodnie z którym służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio, jest szczególnym przepisem, w którym ustawodawca w sposób wyraźny dopuszcza możliwość nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie. W przepisie tym została sformułowana specyficzna przesłanka zasiedzenia służebności gruntowej, a w pozostałym zakresie odpowiednie zastosowanie ma regulacja nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie. W związku z wyjątkowym charakterem art. 292 k.c. powinien być on interpretowany restryktywnie zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendandae*. Przesłanki nabycia służebności gruntowej, a zatem także służebności przesyłu są ustalane na podstawie art. 292 k.c. stosowanego wprost oraz na podstawie przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie (art. 172 i 173 oraz 175 i 176 k.c.) stosowanych odpowiednio. W art. 172 k.c. określone są przesłanki nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie. Z przepisu tego wynika, że jest ono uwarunkowane posiadaniem samoistnym trwającym 20 lat, o ile posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nie uzyskał posiadania w złej wierze. Zgodnie z art. 172 § 2 k.c., w przypadku gdy posiadanie nieruchomości zostało uzyskane w złej wierze, nabycie własności przez zasiedzenie następuje po upływie 30 lat. Odpowiednie stosowanie przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie umożliwia dokonanie modyfikacji przesłanek nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie, niezbędnych z uwagi na odmienny charakter praw nabywanych w wyniku zasiedzenia. Należy odnotować przede wszystkim, że przesłanką nabycia służebności gruntowej, a także służebności przesyłu przez zasiedzenie nie jest posiadanie rzeczy, lecz posiadanie służebności wyróżnione w art. 352 § 1 k.c. (tak: K.Zaradkiewicz, [w:] Pietrzykowski, Komentarz 2011, t. I, art. 292, Nb 4 i 6; odmiennie A.Kunicki, [w:] System, t. II, s. 834). Przesłankami nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jak i służebności przesyłu przez zasiedzenie są: nieprzerwane posiadanie służebności przez właściciela urządzeń, korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości, która w wyniku nabycia służebności gruntowej (służebności przesyłu) przez zasiedzenie stanie się

nieruchomością obciążoną, upływ czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary tego, kto uzyskał posiadanie służebności gruntowej. Przesłanki te muszą być spełnione kumulatywnie.

Zaaccentować należy, że każdorazowo do zasiedzenia służebności konieczne jest posiadanie służebności. W ocenie Sądu Odwoławczego, trafnie Sąd I instancji uznał, że w świetle art. 305¹ k.c., służebność przesyłu postrzega się jako czynną, bo jej ustanowienie upoważnia przedsiębiorcę do określonych działań na nieruchomości obciążonej, a ich cel ma być podporządkowany utrzymaniu we właściwym stanie technicznym urządzeń niezbędnych mu do wykonywania działalności gospodarczej polegającej na dostarczaniu odbiorcom energii, płynów, czy świadczeniu usług polegających na odbiorze ścieków i zapewnieniu łączności. W praktyce oznacza to upoważnienie do wejścia przez przedsiębiorcę (jego pracowników, podwykonawców) na obciążony grunt, zajęcia go na czas budowy urządzeń, ich trwałego osadzenia na nim, a następnie upoważnienie do wchodzenia na grunt w celu podejmowania czynności niezbędnych do utrzymania, konserwacji, remontu, modernizacji, dozoru czy usunięcia awarii urządzeń przesyłowych.

Ocenę zasadności zarzutów wnioskodawcy należy również poprzedzić stwierdzeniem, że ustawodawca w żadnym z przepisów nie wskazał na konieczność precyzyjnego i enumeratywnego ujmowania uprawnień przysługujących przedsiębiorcy przesyłowemu w związku z ustanowieniem służebności przesyłu, a tym bardziej w przypadku stwierdzenia jej zasiedzenia (co odnosi się również do służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu). Co do zasady jest to jednak pożądane, gdyż w ten sposób zarówno przedsiębiorca przesyłowy jak i właściciel nieruchomości obciążonej zyskują wiedzę i pewność o zakresie uprawnień przedsiębiorcy i o zakresie uprawnień właścicielskich.

W orzecznictwie wskazuje się (np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2015 r. III CZP 88/15), że służebność przesyłu upoważnia przedsiębiorcę do określonych działań na nieruchomości obciążonej, a ich cel ma być podporządkowany utrzymaniu we właściwym stanie technicznych urządzeń niezbędnych do wykonywania działalności gospodarczej polegającej m.in. na dostarczaniu odbiorcom energii, płynów czy gazu. W praktyce oznacza to upoważnienie do wejścia przez przedsiębiorcę na obciążony grunt, zajęcia go na czas budowy urządzeń, ich trwałego osadzenia na nim, a następnie upoważnienia do wchodzenia na grunt w celu podejmowania czynności niezbędnych do utrzymywania, konserwacji, remontu, modernizacji, dozoru oraz usuwania awarii. Uprawnieniu przedsiębiorcy odpowiada obowiązek właściciela nieruchomości obciążonej jego znośnienia (w ramach którego musi on tak korzystać ze swojej nieruchomości, by przedsiębiorca miał zagwarantowaną stałą możliwość dostępu do swoich urządzeń). Inaczej mówiąc treść służebności przesyłu (służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu) nie sprowadza się wyłącznie do znośnienia istnienia przez właściciela nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych znajdujących się na jego gruncie. I. wiążą się z nią wspomniane uprawnienia związane – najogólniej mówiąc – z eksploatacją i konserwacją urządzeń, gdyż bez tego trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie tego rodzaju służebności zgodnie z jej społeczno – gospodarczym przeznaczeniem.

W przypadku zasiedzenia służebności działania w postaci wejścia na obciążony grunt, zajęcie go na czas budowy i wzniesienia urządzeń przesyłowych siłą rzeczy nie wchodzi w grę. Powstaje natomiast kwestia, czy w takim przypadku możliwe jest oznaczenie obszaru, w jakim po nieruchomości obciążonej może poruszać się przedsiębiorca przesyłowy wykonujący służebność. Nie ma żadnego problemu – co słusznie uwypuklił Sąd meriti – w oznaczeniu takiego obszaru i w bardzo szczegółowym wyciszeniu uprawnień przysługujących przedsiębiorcy przesyłowemu w razie ustanowienia służebności w drodze umowy czy orzeczenia Sądu. Nie jest to też wykluczone co do zasady w razie stwierdzenia zasiedzenia służebności, ale tylko w razie wykazania korzystania ze służebności w żądanym konkretnie zakresie (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012r. II CSK 218/12 nie publ.). Jeżeli – tak jak to miało właśnie miejsce w niniejszej sprawie – wnioskodawca nie wykaże, że on lub podmiot, na rzecz którego zasiedzenie ma być stwierdzone wykonywał władztwo na określonym obszarze nie jest możliwe oznaczenie w postanowieniu uwzględniającym wniosek takiego obszaru; bez znaczenia w tym przypadku jest to, jaki obszar uznaje on za zabezpieczającym jego interesy. Pozostaje jedynie wówczas określenie katalogu ogólnych uprawnień, o których była mowa wyżej. Pamiętać przy tym trzeba, że zakres wykonywanej służebności i sposób jej wykonywania określają przepisy art. 287 i 288 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i art. 305⁴ k.c. Trafnie też Sąd Rejonowy podkreślił, że przy stwierdzeniu zasiedzenia służebności czynnej (a do takich należy służebność przesyłu czy służebność o treści odpowiadającej tej

służebności) nie jest dopuszczalne nakładanie na właściciela obciążonej nieruchomości obowiązków wynikających ze służebności biernej.

W konsekwencji Sąd II instancji nie znalazł podstaw do korygowania zakresu służebności, której dotyczył wniosek o zasiedzenie, określonej postanowieniem Sądu Rejonowego również w zakresie wykraczającym poza szerokość skrajnego rozstawu linii.

W ocenie Sądu nie doszło do naruszenia art. 520 § 1 k.p.c. Wskazać należy, iż w sprawach nieprocesowych zasadniczo nie występuje sprzeczność interesów między uczestnikami, którzy domagają się podziału do korzystania niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają. Co prawda, w treści postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2011 r. w sprawie III CZ 27/11 wyrażono pogląd, iż w sprawie o zasiedzenie, w której uczestnik żąda oddalenia wniosku, zachodzi sprzeczność interesów uczestników postępowania, uzasadniające rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., tym niemniej dostrzec należy, iż uczestniczka mimo „przegrania sprawy” doznała ograniczenia jej prawa własności.

Co więcej, w okolicznościach niniejszej sprawy, zauważyć należy, że nieruchomości których dotyczył wniosek zostały w toku postępowania dwukrotnie zbyte, co skutkowało zmianami w zakresie osobowym po stronie uczestników postępowania. Stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu następuje zasadniczo w interesie wnioskodawcy.

W takiej sytuacji obciążenie uczestniczki kosztami postępowania nie znajdowała uzasadnienia. Zwłaszcza w braku stanowiska aktualnej właścicieli w odniesieniu do wniosku Sąd I instancji uprawniony był do oparcia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania na przepisie art. 520 § 1 k.p.c., który statuuje podstawą zasadę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania nieprocesowego, wskazując że każdy uczestnik podnosi koszty związane z jego udziałem w sprawie.

Z tej przyczyny apelacja wnioskodawczyni podlegała oddaleniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Jeżeli chodzi o koszty postępowania apelacyjnego to trzeba przypomnieć, że sprawy o stwierdzenie zasiedzenia ze swej istoty należą do tych, w których interesy uczestników są zazwyczaj sprzeczne w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lipca 2012r. II CZ 86/12 nie publ.), na co zwracała uwagę skarżąca. Niemniej jednak uczestniczka postępowania B. M. nie zajęła stanowiska w sprawie, zaś apelacja została oddalona. Z tej przyczyn Sąd Okręgowy o kosztach postępowania apelacyjnego orzekł punkcie III postanowienia, w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

SSO Marzenna Ernest SSO Mariola Wojtkiewicz SSO Katarzyna Longa

Sygn. akt II Ca 1467/17 S., dnia 22 czerwca 2018 r.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować i zakreślić w kontrolce uzasadnień;
2. w przypadku wniosku – doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem;
3. akta zwrócić Sądowi Rejonowemu w Gryficach.